

ті культур за рахунок підвищення ефективності використання природних та антропогенних факторів, включати оцінку комплексу агрометеорологічних і ґрунтових умов, вибір найінтенсивніших сортів, науково обґрунтоване застосування добрив, системи догляду за посівами, інтегрований захист рослин від бур'янів, шкідників і хвороб.

Дослідження останніх років свідчать, що врожайність насіння гороху залежить від багатьох елементів технології, а саме від сорту, норми висіву та рівня мінерального живлення. Одним з найважливіших завдань у вирішенні низки проблем є підвищення врожайності та якості насіння шляхом впровадження високопродуктивних сортів гороху саме з вусатим типом листків.

Безпосередньо при удобренні гороху вносять тільки мінеральні добрива. Коренева система гороху характеризується високою засвоювальною здатністю, використовуючи елементи живлення з важкорозчинних сполук. Горох підвищує рухомість фосфору в ґрунті, а це поліпшує фосфорне живлення наступних культур.

Дослідження проводили в Агрономічній дослідній станції Національного університету біоресурсів і природокористування України у стаціонарному польовому досліді кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва. Ґрунт дослідної ділянки лучно-чорноземний карбонатний на лесовидному суглинку, характеризується середнім умістом гумусу, середнім забезпеченням рухомим фосфором і низьким – обмінним калієм.

Дослід закладено у трикратному повторенні, площа посівної ділянки становить 172 м², облікової – 100 м². Вносили мінеральні добрива: аміачну селітру, амофос, калій хлористий.

Найвищу продуктивність гороху сорту Царевич в 2016 році було отримано за внесення N₄₅P₉₀K₉₀, що забезпечило утворення 6,6 шт. бобів, 3,4 шт. насінин, 4,24 г масу насіння з однієї рослини, за таких показників структури врожайності склала – 3,89 т/га, на контролі (без добрив) – 2,93 т/га. Вміст білка на цих варіантах становив відповідно 20,7 та 22,0 %.

УДК 631.16:631.527

Гудзенко В. М., канд. с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції ячменю

Бабій О. О., молодший науковий співробітник

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН

E-mail: barleys@mail.ru

СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ГОЛОЗЕРНИХ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Проблема забезпечення людства продуктами харчування в умовах стрімкого зростання населення планети і глобальних кліматичних змін залишається надзвичайно актуальною. Ячмінь – одна з світових культур за посівними площами і валовими зборами зерна. На сьогодні найбільша частка зерна ячменю використовується для годівлі тварин (60-65 %), солодової промисловості (30-35 %) і лише близько 5 % безпосередньо на харчові цілі. Однак останніми роками суттєво зросла увага до культури ячменю саме у зв'язку з численними дослідженнями що свідчать про надзвичайно позитивний вплив на організм людини продуктів харчування виготовлених з ячменю. У даному аспекті значний інтерес становить голозерний ячмінь. Це пов'язано з можливістю створення сортів з відчутно вищим вмістом білка та поліпшеним біохімічним складом. Переконаливо доведено перевагу як харчових, так і кормових якостей зерна і продуктів виготовлених з голозерного ячменю, порівняно з традиційним плівчастим.

Враховуючи обмежену кількість сортів ячменю голозерного в Україні, першим етапом селекційних досліджень починаючи з 2008 р. в Миронівському інституті пшениці імені В.М. Ремесла НААН (МІП) була інтродукція з Національного центру генетичних ресурсів рослин України і міжнародного центру ICARDA (розсадники INBON08IN,

ISEBON08INC, INBON 2009-2010 та INBYT 2009-2010 та ін.) понад 300 зразків голозерного ячменю та дослідження їх в умовах Лісостепу України. Для подальшої селекційної роботи відібрані кращі за господарсько цінними ознаками зразки – Козацький, Ахілес (UKR), Me bere (CAN) та ін.

Для створення вихідного матеріалу схрещування проводимо як між голозерними зразками, так і голозерних з більш селекційно «відпрацьованими» вітчизняними та зарубіжними плівчастими сортами для поліпшення господарсько цінних ознак отриманих у послідовному голозерних форм. Для цього також використовуємо ступінчасті та зворотні схрещування. При схрещуванні гол озерних та плівчастих форм у першому поколінні в усіх комбінаціях домінувала плівчастість. У другому поколінні для всіх комбінацій відмічено статистично достовірне моногібридне розщеплення (3:1). За господарсько цінними ознаками виділено перспективний селекційний матеріал у комбінаціях як від схрещування лише голозерних, так і голозерних з плівчастими батьківськими компонентами. Створений гол озерний селекційний матеріал ячменю ярого проходить вивчення в гібридних і селекційному розсадниках, а140 голозерних ліній під урожай 2017 р. висіяні у контрольному розсаднику.